

OSOBNOST

Bratři Quayové
Svět oživlých
loutek

ATELIÉR

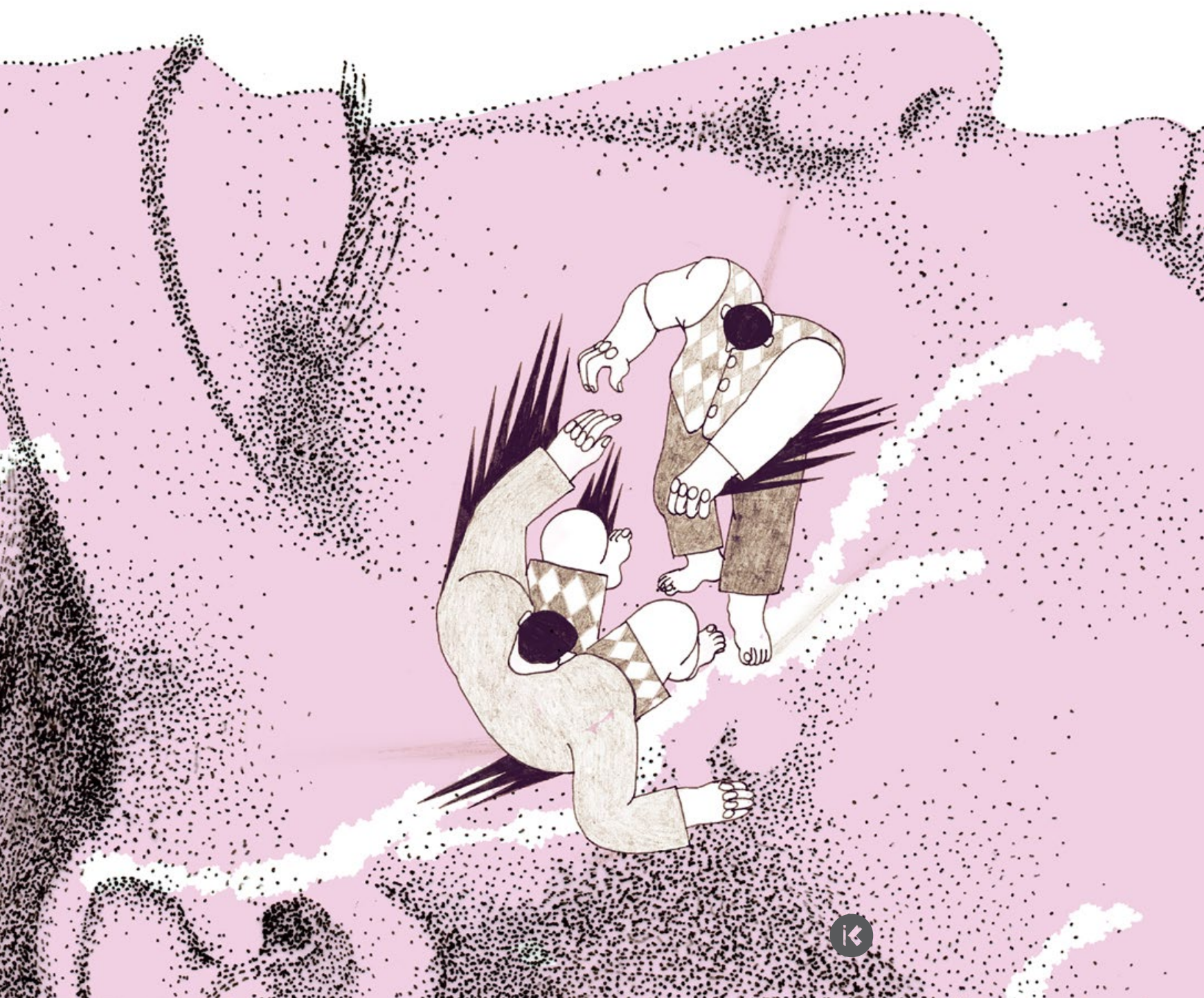
Josef Koudelka
Ruiny

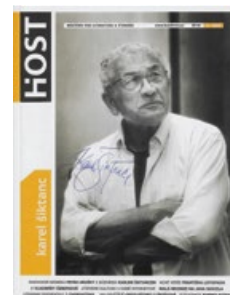
KRITIKA

Jonáš Zbořil
Flora

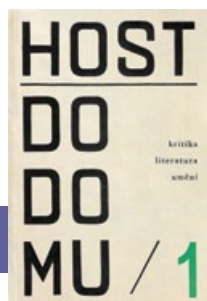
ROZHOVOR

Hartmut Rosa
Štěstí je vedlejší
účinek

HOST UŽ více než sto let

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost

Číslo 1 | 2025, ročník XLI

Vyšlo v Brně 20. ledna 2025

Beethovenova 4, Brno, 602 00

tel.: 775 995 695

objednavky@casopishost.cz

www.casopishost.cz

Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host

(IČ 48 51 48 53),

s laskavou finanční podporou

Ministerstva kultury ČR

a statutárního města Brna

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine

(www.eurozine.com) eurozine

Registrováno Ministerstvem kultury ČR

pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938

Vychází 10x ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor

Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora

Josefína Formanová | redaktorka

Václav Maxmilián | redaktor

Ondřej Nezbeda | redaktor

Frederika Halfarová | produkce

Alena Němcová | jazyková redaktorka

Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny

Matěj Málek | grafická úprava a sazba

David Konečný | fotograf

Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,

Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,

Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,

Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vizina

Písmo | Kunda (Superior Type)

a Atyp (Suitcase Type Foundry)

Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)

a Holmenn (70 g/m²)

Ilustrace na obálce | Anna Lorenz

Ilustrace | Anna Lorenz

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč

Předplatné na www.h7o.cz/predplatne

nebo telefonicky na čísle 775 995 695:

tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,

tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha

a První novinová společnost, a. s., Praha

Zasílání předplatného zajišťuje firma

SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

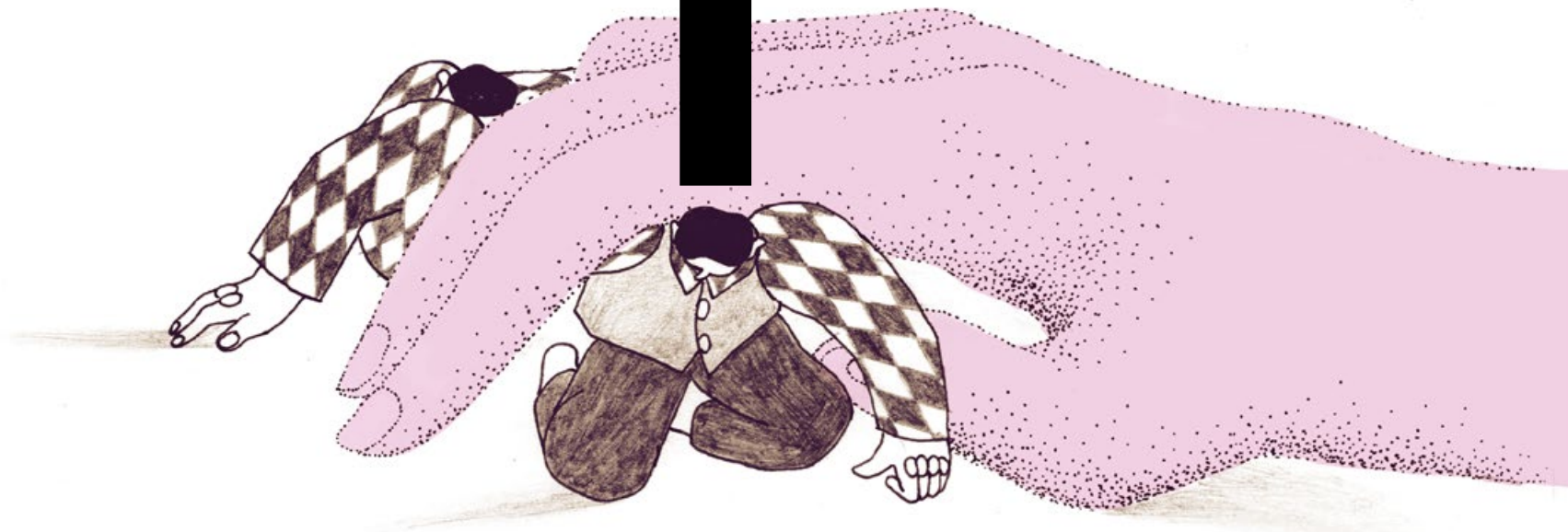
CO JE ŽIVÉ, TO SE MĚNÍ

Jan Němec

Časopis není zvíře vycpané texty, ale živý tvor. A co je živé, to se mění. Na sklonku loňského roku jsme si v redakci řekli: Literatura je sice vážná věc, ale to neznamená, že se o ní pořád musí psát závažně. A tak nám pod rukama vznikly nové rubriky. V redakčních Statusech utrušujeme o aktuálním kulturním dění, jak jsme to doted' dělali jen na redakčních radách. V Mikrostopu se zaměříme na výročí, která se obvykle nepřipomínají, ale jsou zábavnější než ta, která vás nikdy neminou. Bibliofilcka Martina Peciny představí ty nejkrásnější nebo aspoň nejpodivnější knihy na trhu. Vlastibědný sloupek Aleše Palána dá nahlédnout do české krajiny, historie a dalších národních mýtů. A dokonce i komiks bude. — Neznamená to samozřejmě, že bychom se vzdali toho, co *Host* dělá *Hostem*: dlouhé exkluzivní rozhovory, rozsáhlá témata nebo poctivé kritiky a recenze. Důkazem budiž třeba rozhovor s nejvlivnějším současným německým sociologem Hartmutem Rosou, který pořídila — *voilà* — naše nová kolegyně Josefína Formanová.

OSOBNOST

- 9 S herci jednáme se stejným respektem jako s našimi loutkami. S bratry Stephenem a Timothyem Quayovými o Kafkaových denících, loutkových filmech a Joyceově biografii rozříznuté napůl

KONTEXTY

- 16 David Hallbeck: Když stát vytváří ideologii. O univerzitní náhražce státní ideologie v Rusku

TÉMA

HAN KANG

- 24 Petra Ben-Ari: Důkaz kolektivního nevědomí. O tváři korejské literatury, kreativní nevěře, přenášení traumata a smyslu překládání
- 30 Han Kang: Světlo a nit. Proslov laureátky Nobelovy ceny za literaturu
- 34 Nobelova cena pro Han Kang?
- 36 Han Kang: Neloučím se navždy. Ukázka z chystaného překladu

REPORTÁŽ

- 40 Petr Vizina: Minus jeden opilý. Reportáž z katolického Irsku

ESEJ

- 44 Šárka Lojdová: Proč jsou nám blízké jen některé knihy? O estetické intimitě a prožitku z četby

BELETRIE

- 51 **ateliér** Josef Koudelka: Ruiny
- 53 **básniřka čísla** Nela Bártová: Raději budu had než jeho kůže
- 61 **povídka** Maria Siváková: Marikle
- 64 **nová jména** Michal Grác: Bůh posměšně nahozený na točky

ROZHOVOR

- 68 Štěstí je vedlejší účinek. S Hartmutem Rosou o lásce jako rezonanci, odporu k ctnostem či synchronizaci života

HISTORIE

- 76 Rostislav Švácha: Odjezd na Kytheru. Avantgardní vize budoucnosti

KRITIKY

- 86** Jonáš Zbořil: Flora (Kryštof Špidla)
88 Krystyna Wanatowiczová: Nezval. Básník a jeho syn (Roman Polách)
90 Martin Wolf: Krize demokratického kapitalismu. Proč se rozpadá pouto mezi demokracií a kapitalismem (Václav Sklenář)

RECENZE

- 92** Chetna Maroo: Western Lane (Jan Němec)
93 Virginie Despentes: Teorie King Konga (Míla Janišová)
94 Petr Stančík: Zasněžení temnotou (Kryštof Eder)
95 Petra Klabouchová: Ignis fatuus (Lucie Lindnerová)
96 Lenka Chýle: Raná. Deník pastýřky (Roman Polách)
97 Anna Řezníčková: Ahoj my už se přece dávno známe ty jsi taky člověk (Libor Staněk II.)
98 Filip J. Scherf: Ztracená země. Příběh moderního Ruska (Josef Chuchma)
99 Salman Rushdie: Nůž. Přemítání po pokusu o vraždu (Josefína Formanová)
100 Luboš Palata: Elbe. Velká řeka (Petr Fischer)
101 Juan Gabriel Vásquez: Ohlžžení (Leona Šmelcová)

SLOUPKY

- 6** **názor** Václav Maxmilián: Za co můžou mrtví?
7 **vlastiběda** Aleš Palán: Tak strnule jedineční
15 **hranice** Alena Machoninová: Ve stínu
21 **druhá vášeň** Radek Štěpánek: Plné broďáky
39 **mikrostop** Jan Němec: Mit Nietzsche ist es aus
49 **zevnitř** Emma Kausc: Útěcha repetitivních smyček
74 **bibliofilcka** Martin Pecina: Šunkový nářez
82 **perspective** Petra James: Anglický „coming out“ Jiřího Karáska ze Lvovic
82 **laboratoř** Jan Váňa: Literatura jako sdílená tělesná zkušenost
84 **manuál** Martin Kyšperský: Manuál k Vladimíru Mišíkovi
102 **rozečteno** Tipy redakce
103 **atašé** Barbora Houšková: Everett přepisuje Twainovu klasiku
108 **meme** Jakub Jetmar: Bildungsmeme
4 **statusy** Hostpot
5 **zprávy**
83 **madlenka** Krystyny Wanatowiczové

Handwritten text on a cabinet label, possibly "nur fessie"

Handwritten text on a cabinet label, possibly "Handwritten text"

Handwritten text on a cabinet label, possibly "Handwritten text"

Handwritten text on a cabinet label, possibly "LECTURATI"

Text on a small wooden box in the foreground, including "APTEC" and "TRADE"

**S bratry Stephenem a Timothym Quayovými o Kafkových denících,
loutkových filmech a Joyceově biografii rozříznuté napůl**

S HERCI JEDNÁME SE STEJNÝM RESPEKTEM JAKO S NAŠIMI LOUTKAMI

Text Václav Maxmilián
Foto Ed Jansen

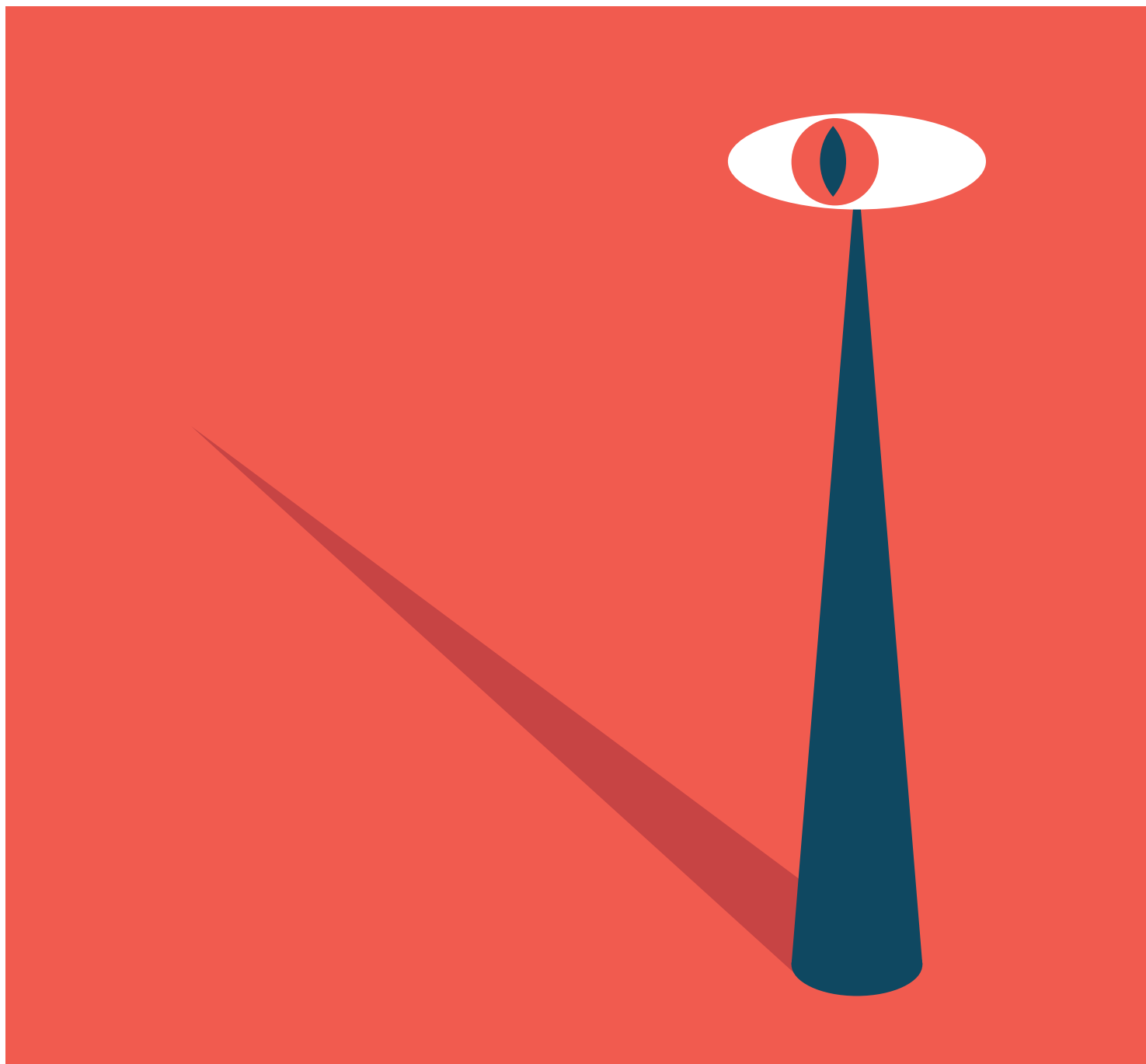
Na letošní výstavě v pražském DOXu věnované stoletému Kafkovu výročí promítali britští filmaři bratři Quayové svůj kultovní film *Ulice krokodýlů* a následně navštívili i festival FALL. Jejich filmy jsou v současném světě jedinečné: magické a ponuré, plné skřípavých zvuků a rezavých loutek, které ožívají a proměňují ten na první pohled mrtvý svět na svět s duší. O jejich světě natočil krátký film i Christopher Nolan.

KDYŽ STÁT VYTVÁŘÍ IDEOLOGII

David Hallbeck

Ruská invaze na Ukrajinu v únoru 2022 představuje přelom v ruské společnosti. Sjednotila masy, politické a ekonomické elity a do jisté míry i inteligenci ve společném nepřátelství vůči dnešnímu Západu, neseném vlasteneckými hesly a antagonistickým, zjednodušeným viděním světa. Aby mohl současný ruský režim pokračovat ve válce proti Ukrajině a Evropě, potřebuje nejen ekonomickou udržitelnost, ale také podporu svého obyvatelstva. Toho se režimy snaží dosáhnout různými cestami; jedním z důležitých způsobů je zavádění a prosazování ideologie prostřednictvím vzdělávacího systému. Právě o to se nyní v Rusku snaží.

Jak ruská ústava z roku 1993, tak i ústava odhlasovaná v roce 2020, která měla posílit prezidentskou moc, a tedy i moc Vladimira Putina, přitom zavedení oficiální státní ideologie v Rusku zakazují. To však nezábránilo různým pokusům zavést v rámci státu různá školení, která lze vnímat jako ideologická. Již v Jelcinově éře byla zřízena komise pro hledání Ruské myšlenky. Ta se však rozpustila, aniž by předložila výraznější výsledek, což vskutku připomíná „paralelní akci“ v knize Roberta Musila *Člověk bez vlastností*.

Před několika lety byl v ruské armádě zaveden takzvaný kurz vojensko-politické

přípravy se značným počtem hodin vyplněných vlasteneckou a jinou náplní, z nichž některé byly zcela každodenní a praktické, a také výběrem klasických filmů a literárních děl spojených s vojenskou slávou Ruska. V roce 2023 se podobný kurz začal vyučovat i na ruských univerzitách.

ZÁKLADY RUSKÉ STÁTNOSTI

Z hlediska ideologické a politické stability, dvou fenoménů, které spolu v Rusku úzce souvisejí, hráli vždy důležitou roli studenti a inteligence. Často byli ve společné opozici, avšak dokázali také například v Sovětském

svazu upevnit vliv oficiální ideologie. A třebaže studenti a inteligence pravděpodobně podporují válku mnohem více, než se na Západě obvykle předpokládá, právě zde se člověk setkává s největší skepsí a otevřenou kritikou vůči oficiální politice státu včetně takzvané speciální operace, kterou je od jejího počátku dovoleno nazývat válkou, pokud s ní člověk souhlasí.

Značná míra odporu proti pozdnímu Sovětskému svazu vznikla oproti západnímu očekávání spíše mezi technicky a vědecky vzdělanými lidmi než v humanitních oborech. To samo o sobě neznamená, že ruští vědci a inženýři jsou vždy nutně

DŮKAZ KOLEKTIVNÍHO NEVĚDOMÍ

Petra Ben-Ari

SVĚTLO A NIT

Han Kang

NOBELOVA CENA PRO HAN KANG?

Klára Vlasáková × Jan Němec

NELOUČÍM SE NAVŽDY

Han Kang

HAN KANG

Ilustrace Anna Lorenz

Globální proslulost Han Kang obepínají dvě slavná, možná nejslavnější ocenění. V roce 2016 ji pro svět objevila porota Mezinárodní Man Bookerovy ceny, uhranutá existenciálním románem *Vegetariánka*. Osm let poté se stala první Korejkou oceněnou Nobelovou cenou za literaturu. Oceněna byla už ale proměněná Han Kang — autorka hledící s existenciální naléhavostí, děsem i něhou do nejtemnějších dějin.

DŮKAZ KOLEKTIVNÍHO NEVĚDOMÍ

Petra Ben-Ari

„Srdce se srdcem spojuje zlatá nit,“ napsala osmiletá Han Kang v básni, kterou nedávno odtajnila při laureátské řeči po udělení Nobelovy ceny. Když jsem v roce 2016 dostala nabídku přeložit do češtiny *Vegetariánku*, nečekaný korejský hit s přitažlivým názvem, netušila jsem, jak moc Han Kang ovlivní můj život. Za téměř desetiletí od prvního letmého setkání s jejími knihami jsem přeložila čtyři z nich. Každá z těchto knih představovala svébytnou překladatelskou výzvu a zároveň osobní setkání s různými podobami lidského traumatu, bolesti a vůle k přežití. Připletla jsem se do zlaté niti Han Kang.

SVĚTLO A NIT

Han Kang

Loni v lednu, když jsem před blížícím se stěhováním uklízela komoru, natrefila jsem na starou krabici od bot. Otevřela jsem ji a uvnitř jsem našla několik deníků z mých dětských let. Byl mezi nimi také sešitek, na kterém bylo na přední straně tužkou napsáno „Sbírka básní“. Byla to útlá brožura: pět listů hrubého papíru velikosti A5 přeložených napůl a spojených sešíváčkou. Pod nadpis jsem přidala dvě klikaté čáry, jednu stoupající v šesti vlnách zleva a druhou klesající v sedmi stupních doprava. Mělo jít o ilustraci na obálku? Nebo jsem to nakreslila jen tak? Na zadní straně svazku byl uveden rok — 1979 — a s ním mé jméno a uvnitř celkem osm básní napsaných tužkou týmž úhledným rukopisem jako slova na přední i zadní straně obálky. Spodní okraj stránek označovalo osm různých dat jdoucích chronologicky po sobě. Verše, které stvořilo mé osmileté já, byly adekvátně nevinné a nezralé, ale jedna báseň z dubna mě zaujala. Začínala těmito slokami:

*Kde je láska?
V mém tlukoucím srdci.*

*Co je láska?
Zlatá nit spojující srdce se srdcem.*

Vmžiku jsem se přenesla o čtyřicet let nazpátek a vybavily se mi vzpomínky na odpoledne strávené výrobou sešitku. Na krátký pahýl tužky s víčkem z propisky, žmolky z gumy, velkou kovovou sešíváčku, kterou jsem si tajně vypůjčila z otcova pokoje. Vzpomněla jsem si, jak se mě

po zjištění, že se budeme stěhovat do Soulu, zmocnila potřeba posbírat básničky namárané na papírkách nebo okrajích sešitů a učebnic nebo mezi záznamy v deníku a dát je na jedno místo. Také se mi vybavil onen nevysvětlitelný pocit, že jsem svou hotovou „Sbírku básní“ nikomu nechtěla ukázat.

Než jsem deníky a knížku vrátila zpět, jak jsem je našla, a zavřela za nimi víko krabice, vyfotila jsem si onu básničku telefonem. Udělala jsem to z pocitu, že mezi některými slovy napsanými tehdy a tím, kým jsem nyní, je určitá kontinuita. Uvnitř mé hrudi, v mém tlukoucím srdci. Mezi našimi srdci. Zlatá nit, která je spojuje — nit, která vyzařuje světlo.

* * *

O čtrnáct let později mi nejprve vyšla první báseň, potom o rok později první povídka, a stala jsem se spisovatelkou. Po dalších pěti letech jsem vydala svůj první román, který jsem napsala za přibližně tři roky. Dodnes mě, stejně jako tehdy, fascinuje proces psaní poezie a povídek, ale psaní románu má pro mě zvláštní význam. Dopsání mých knih mi trvalo různě dlouhou dobu, od jednoho roku do sedmi let, které jsem vyměnila za značnou část svého osobního života. Právě to mě na této práci láká. To, jak se mohu ponořit a zahloubat do řešení otázek, jež mi připadají zásadní a naléhavé natolik, že na tento obchod přistoupím.

Vždy když pracuji na románu, setrávám v otázkách, žiji v nich. Jakmile dosáhnu

jejich konce — což není totéž jako nalézt odpovědi na ně —, dospěji také ke konci procesu psaní. V tu chvíli už nejsem stejná jako na začátku a od tohoto změněného stavu začínám opět nanovo. Přicházejí další otázky jako články řetězu nebo jako kostky domina, překrývají se a spojují a trvají dále a já cítím potřebu napsat něco nového.

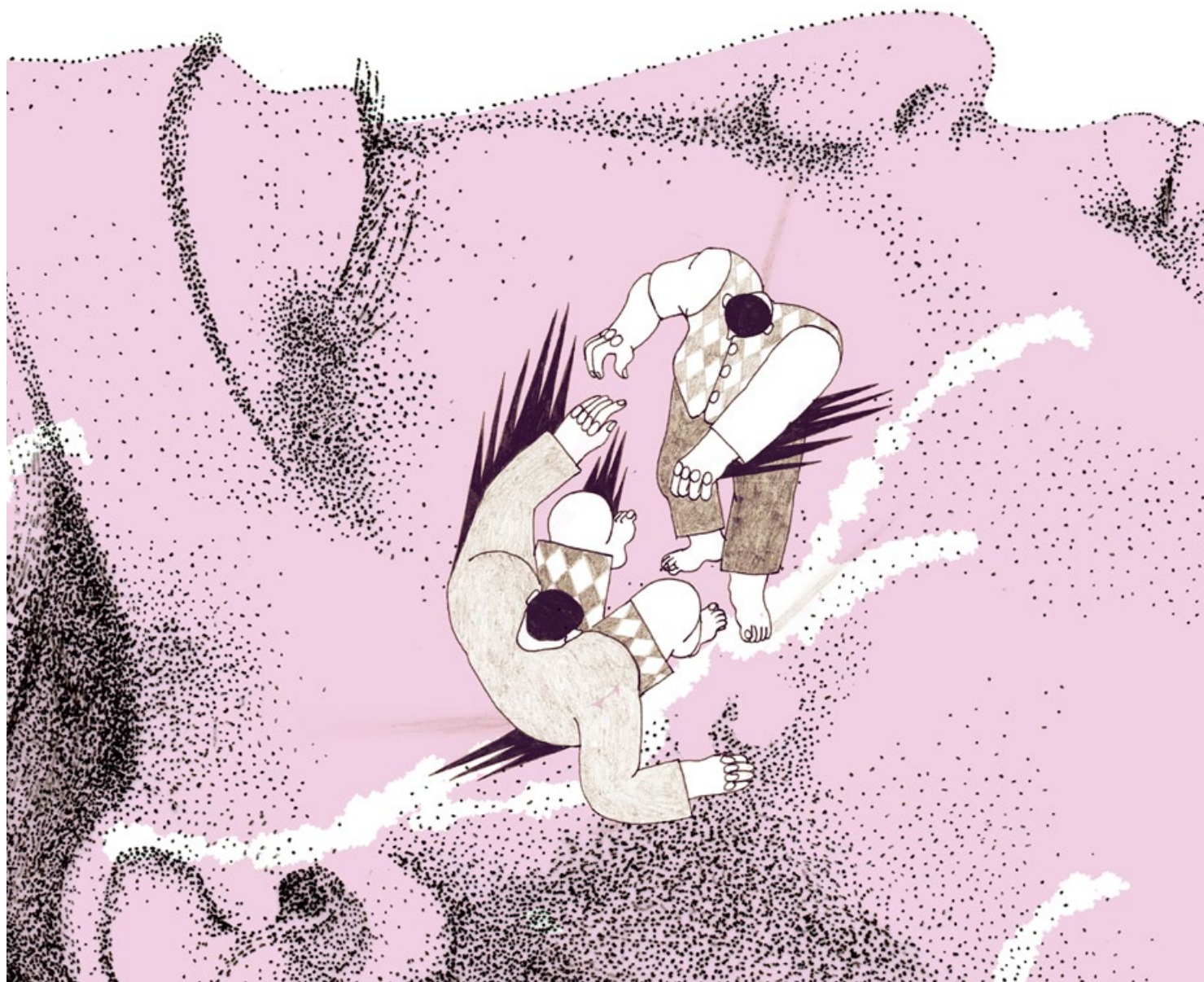
Při psaní svého třetího románu *Vegetariánka* v letech 2003 až 2005 jsem setrvala u několika palčivých otázek: Může být člověk někdy zcela nevinný? Do jaké míry můžeme odmítat násilí? Co se stane tomu, kdo v tomto úsilí odmítá nadále patřit k lidskému druhu?

Když Jonghje, protagonistka *Vegetariánky*, odmítne veškeré násilí a s ním i konzumaci masa a ke konci jakéhokoli jídla a pití kromě vody, jelikož věří, že se proměnila v rostlinu, nachází se v ironické situaci — její snaha se zachránit ji jen více přibližuje smrti. Jonghje a její sestra Inhje, což jsou vlastně dvě hlavní postavy románu, bez hlesnutí křičí skrz drtivé noční můry i rozkoly, avšak na konci jsou spolu. Umístila jsem poslední scénu do sanitky: doufala jsem, že Jonghje ve světě vyprávění zůstane naživu. Sanitka projíždí mezi stromy, které září jako zelené plameny, zatímco starší sestra upřeně zírá z okna. Možná čeká na nějakou odpověď, možná to je její protest. Celý román ústí v tázání. Zírání a vzdor. Čekání na odpověď.

Román *Vane vítr, odejdi*, který vyšel po *Vegetariánce*, v oněch otázkách pokračoval. Odvrhnout život a svět ve jméno odmítání násilí je nemožné. Nakonec,

NELOUČÍM SE NAVŽDY

Han Kang

Románová novinka Han Kang se vrací k počátkům Korejské republiky, k masakrům, které se odehrály za vlády prvního prezidenta I Sungmana — ke krvavému potlačení povstání na ostrově Čedžu. Mladé spisovatelce Kjongha jednoho zimního dne zavolá kamarádka Inson, která se ocitla v nemocnici v Soulu. Poprosí ji, aby zajela do jejího rodného domu na ostrov Čedžu a postarala se tam o papouška. Když se Kjongha navzdory silné sněhové bouři dostane do horské vesnice, odhalí tam bolestnou historii Insoniny rodiny poznamenané Čedžuským povstáním. Děj se vrací zpět v čase prostřednictvím vzpomínek, záznamů a dalších materiálů, které po celý život shromažďovala Insonina matka v marném pátrání po svém zmizelém bratruvi.

„Jeď ke mně na Čedžu,“ řekla mi Inson.

„Kdy?“ zeptala jsem se a ona okamžitě odpověděla:

„Dnes. Než se setmí.“

I kdybych jela přímo z nemocnice na letiště Kimpeho a letěla co nejrychleji na Čedžu, asi bych to nestihla. Napadlo mě, že je to nějaký svérázný vtip, ale Inson se na mě dívala docela vážně.

„Jestli to neuděláš, umře.“

„Kdo?“

„Papoušek.“

Papoušek, chtěla jsem se ujistit, že slyším správně, ale vzápětí jsem si vzpomněla na párek malých opeřenců, které jsem viděla loni na podzim doma u Inson. Jeden z nich mě pozdravil: „Ahoj!“ Překvapilo mě, že jeho hlas zněl jako Inson. Až tehdy jsem zjistila, že papoušci mohou napodobovat nejen lidskou řeč, ale i tón hlasu. Ještě úžasnější bylo, že papoušek střídavě používal odpovědi jako „ano“, „ne“, „nevím“, jako by rozuměl, na co se ho Inson ptá, a téměř se zdálo, že spolu skutečně konverzuje. To ráno Inson prohlásila: „Papouškovat ve smyslu bezduše něco opakovat není správný výraz. My si takhle přece povídáme.“ Když si všimla mého pochybovačného výrazu, usmála se a navrhla: „Zkus jim také něco říct, třeba ať si sedne na tvou ruku.“ Váhala jsem, ale Insonin úsměv mi dodal odvalu, tak jsem otevřela dvířka klece, natáhla prst a zeptala se: „Půjdeš ke mně?“ Papoušek okamžitě odpověděl: „Ne!“ a já upadla do rozpaků. Po chvíli ale navzdory své odpovědi svými drobnými drsnými nožkami přehopkal na můj prst a téměř beztlíčně na něm přistál. Cítila jsem se zvláště dojatá.

„Ami před několika měsíci umřel, teď mám už jenom Amu.“

Pokud si dobře pamatuji, mluvící pták byl Ami. Inson říkala, že by měl žít ještě deset let, tak proč náhle zemřel? Jeho bělavé peří pokrýval na hlavě a ocasu vzorek žluté barvy, světlejší než citron.

„Zkontroluj, jestli Ama stále žije. Pokud ano, dej jí vodu.“

Ama, na rozdíl od Amiho, byla od hlavy až po ocas sněhově bílá, a tudíž méně nápadná. Místo mluvení dokázala krásně napodobovat Insonino mumlání. Téměř ve stejný okamžik, kdy mi Ami přistál na prstu, Ama vzlétla a dosedla mi na pravé rameno a já jsem stejně jako u Amiho cítila téměř beztlíčnou lehkost těla a drsný dotek drápků pronikajících skrz oka svetru. Když jsem se ohlédla, abych se na Amu podívala, natočila hlavu a několik vteřin na mě upírala zamyšlené levé oko.

„Rozumím.“ Inson to myslela vážně a já přikývla. „Vrátím se domů, sbalím se a zítra brzy ráno poletím prvním letadlem.“

„To nejde,“ přerušila mě Inson, což obvykle nedělala. „Pak bude příliš pozdě. Nehoda se stala už předevčírem. Operovali mě v noci a až do věřejška jsem nebyla při vědomí. Dnes jsem ti zavolala, jen co jsem se vzpamatovala.“

„Nemáš na Čedžu nikoho, koho bys mohla poprosit?“

„Nikoho.“

Nemohla jsem tomu uvěřit.

„Ani přímo v městě Čedžu? Ani v Sogwipchu? A co ta starší paní, která tě našla?“

„Neznám její číslo.“

Insonin tón byl zoufale naléhavý.

„Bylo by nejlepší, kdybys jela ty, Kjongha. Postarej se u mě o Amu, dokud mě nepustí z nemocnice.“

Jak to myslíš, chtěla jsem se zeptat, ale nemohla jsem ji přerušit.

„Naštěstí jsem jí předevčírem ráno naplnila misku vodou.“

Dala jsem jí taky dost prosa, sušeného ovoce a granulí, myslela jsem, že budu pracovat do pozdního večera. Možná by to vydržela dva dny. Ale tři dny už jsou moc. Pokud přijedeš dnes, můžeš ji zachránit. Ale zítra bude mrtvá, to je jisté.“

Reportáž z katolického Irska

MINUS JEDEN OPILÝ

Text a foto Petr Vizina

Ze zdí shlížejí portréty arcibiskupů Dublinu jako hlídačů starobylé a solidní instituce. Tváře vyučujících naopak prozrazují únavu z toho, jak je těžké iluzi slavné minulosti udržet. Napětí mezi tradicí a realitou dokáže rozpustit ještě tak pohřeb. V těch jsou Irové pořád nejlepší, říká mi jeden z učitelů na univerzitě. Ale i on očekává vlnu, na níž bude muset surfovat.

Před sedmou ráno je městečko Celbridge, ležící zhruba dvacet kilometrů západně od Dublinu, ještě ponořeno ve tmě. Jen zevnitř kostela na hlavní třídě, nazvěme ji snad příliš okázale náměstím, proniká skleněnou vitráží kalné, nažloutlé světlo. Naproti svítí obchod, kam si farníci po první ranní mši u svatého Patrika přijdou pro kávu. Rozbřesk odhalí, že parkovišti před kostelem vévodí mohutný keltský kříž, jakých stojí v Irsku spousty, a břečtanem porostlé lešení s mohutným zvonem. Vítr bude cloumat větvemi a prohánět hejna havranů, křik racka upozorní, že v ostrovním Irsku je moře vždy nedaleko. Ale ještě je tma, nikde nikdo, vstávající brzy ráno tu není běžné, tím méně o víkendech. Spěchám, abych viděl „Otce Joes“, jak tu místní říkají rozměrnému a neskladnému knězi, jenž si to se svou farností dokáže rozházet.

Do Irska mě přivedla teologie, ale jak už to bývá, to nejzajímavější se dozvím jinde než v učebnách a knihovnách. Pro představu, moje škola v Maynoothu, pojmenovaná po irském patronovi svatém Patrikovi stejně jako zmíněný kostel v městečku Celbridge, je jedinou papežskou univerzitou v zemi. Vznikla přitom koncem osmnáctého století jako východisko z nouze. Do té doby měl irský klér francouzské školy, až výchovu i vzdělání velebných pánů a „předávání posvátného učení“ zadržela tamní osvícenská revoluce. Novogotické stavení, dokončené roku 1795, připomíná zvenku a nakonec i vnitřkem školu v Bradavicích z filmů o Harrym Potterovi. Včetně ohromující úvodní slavnosti v kolejni kapli na začátku semestru.

Co je k vidění uvnitř, odráží napětí mezi iluzí o minulosti a realitou dnešního Irska. Z velkoryse vymalovaných portrétů shlížejí na hlavní chodbě přísným zrakem arcibiskupové Dublinu jako hlídači starobylé a solidní instituce, jež je v jistém smyslu základem irské identity. Tváře vyučujících spíše naopak prozrazují vleklou únavu z toho, jak je těžké tuto iluzi slavné minulosti v dnešní době udržet. Situaci ilustrují dvě čísla z nedávného veřejného průzkumu: za katolíky se ještě stále považuje zhruba sedmdesát procent Irů. Vysoké číslo je ovšem bodem na strmě klesající trajektorii, jelikož počet těch, kdo se označili za nevěřící, se za posledních deset let zdvojnásobil. Dnešní Irové a Irky se ještě stále většinou vnímají jako kulturní katolíci, praxe multikulturní země se ovšem rozchází s tím, co by ti vážně se tvářící arcibiskupové na obrazech označili za správné. Referendem v roce 2015 si například Irská republika odhlasovala manželství pro všechny. Na chod papežské univerzity svatého Patrika v Maynoothu má mizení převládajícího náboženství v Irsku praktický dopad. Ubývá seminaristů, tedy těch, kdo studují, protože se v katolické církvi chtějí stát kněžími; tím se tenčí i finance, jež platí diecéze za jejich vzdělávání. Jinak řečeno, chybějí prostředky, jimiž irská církev a její hlavní vzdělávací instituce uchovávají zdání velkoleposti. Není tedy divu, že v zemi,

kde biskupové ještě koncem padesátých let určovali, jestli se o Velikonocích může v hospodách zpívat, kde ze skříní vypadávají kostlivci zneužívání a krutosti v Magdaleniných prádelnách, tedy nápravných zařízeních pro ženy, a kde má církev ještě pořád důležité slovo ve vzdělávacím systému od jeslí až po univerzity, se stále více Irů hlásí spíše než ke katolické církvi k představě Irska jako multikulturní společnosti. Doposud je na předních místech v žebříčcích i ve výlohách dublinských knihkupectví často k vidění tenoučký paperback, jehož autorka Caelainn Hoganová právě ze zmíněných důvodů nazvala Irsko v roce 2021 *Republikou hanby*.

Spor o identitu současného Irska mi připomene běžec, kterého jako prvního potkávám v kraji kolem bývalé průmyslové vodní cesty. Irové ji v nultých letech vzkřísili jako malebný Royal Canal s dřevěnými zdymadly ovládanými ručně. Středoškolskému učiteli Paulovi, jak se mi představuje, je kolem čtyřicítky a trénuje na dublinský maraton, který se koná koncem října. Když odpovím, co v Irsku dělám, nemusí vypočítávat, v čem s církví nesouhlasí, ale vlastně jen nesouhlasně zakroučí hlavou: „Would you fakin' believe it?“ Jako bych znovu viděl Sinéad O'Connorovou, jak zkraje devadesátých let trhá veřejně fotku tehdejšího papeže Jana Pavla II. Tehdy její gesto působilo přehnaně, dnes už je mu rozumět lépe.

Maraton v Dublinu nakonec zažiji taky, jako fanoušek v burácující publiku podél cílové rovinky. Paula, finišujícího svůj první maraton, nikde nevidím, zato si uvědomím, co by snad i on mohl uznat za inspirativní stránku katolického myšlení. Jde o přístup Irů k válce v Gaze. Největší potlesk se mezi běžci tudíž dostává těm, kdo do cílové rovinky vbíhají s vlajčkami, či dokonce vlajkami Palestiny. Snad kvůli hořkým zkušenostem se silnějším a často násilným sousedem, Britským impériem, vnímají Irové válku v Gaze výrazně z pozice palestinských civilních obětí. Na rozdíl od Česka, kde jsou debaty o Gaze téměř bez výjimky toxické, dokáže veřejná debata v Irsku vstřebat vzájemně vylučné pozice, totiž právo Izraele na existenci a hrůzu z toho, že toto právo Netanjahuova vláda vykonává zabíjením arabských žen a dětí. Irové v této debatě straní Palestincům, aniž by propadli nenávisti vůči všemu židovskému. Snad se nemýlím, když považuji ztotožnění s outsidersy a schopnost vstřebat paradoxy za vlastnost, která patří k myšlení pěstovanému na univerzitách, předně těch papežských.

Uznávám, že vkládat tolik důvěry v nábožensky profilovanou univerzitu působí přinejmenším podezřele nebo snad naivně. Jaký

☛ Kaple a věž univerzity v Maynoothu

PROČ JSOU NÁM BLÍZKÉ JEN NĚKTERÉ KNIHY?

Šárka Lojdová

Obraz francouzské impresionistky Berthe Morisot s příznačným názvem *Čtení* zachycuje mladou ženu sedící na louce, ponořenou do četby nám neznámé knihy. Čtenářka je oděna dle dobových zvyklostí, bílé šaty s jemným dekorem doplňuje nezbytný klobouk, jehož závoj má však netypicky jasně zelenou barvu. Zobrazená scéna působí nenuceně, a to nejen kvůli barvě závoje — žena se totiž uvelebila na dece a svůj slunečník a vějíř pohodila do trávy, jelikož pro ni v daný okamžik nebylo nic tak důležité jako čtení.

**NELA
BÁRTOVÁ**

Básnířka čísla

**MICHAL
GRÁC**

Nová jména

**MARIA
SIVÁKOVÁ**

Povídka

**JOSEF
KOUDELKA**

Ateliér

Básniřka čísla Nela Bártová

Nela Bártová (nar. 1998), původem z Opavy, vystudovala Ateliér Sochařství 2 na Fakultě výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně a nyní zakončuje studia na pražské Akademii výtvarných umění. Jako neli vanilli občasně mixuje kolotočářské techno, ale také sbírá terénní nahrávky. Nedílnou součástí její práce je text — publikovala na několika literárních webech, v časopisech a antologiích a v ostravském nakladatelství Bílý Vigvam jí v roce 2021 vyšla sbírka *Na konci chodby je ráno*, která byla nominována na Cenu Magnesia Litera v kategorii debut roku. Ve svých dílech Bártová zpracovává témata týkající se člověka ve vztahu k přírodě a jeho fungování v současném světě. V průřezu její tvorbou se objevují prvky koláže, které využívá v různorodých formách, především v kombinaci médií, s nimiž pracuje. Jejími zálibami jsou spánek a chůze.

Povídka Maria Siváková

Maria Siváková (nar. 1985 Praha) je prozaička, publicistka, kariérní poradkyně a kontaktní pracovnice kladenské pobočky Člověka v tísní. V minulosti pracovala jako asistentka senátorky Adély Šípové. Debutovala povídkou „Díky, brácho“ (el., 2021). Její texty se objevily mimo jiné v *Lidových novinách*, kulturním čtrnáctidenníku *A2*, časopisu *Tvar*, týdeníku *Respekt* a ve sbírkách *Všude samá krása* (Kher, 2021) a *Samet blues* (Kher, 2021).

Nová jména Michal Grác

Michal Grác se narodil v Ostravě v roce 1995, po škole nastoupil do vodáren jako pátrač a proutkař. Sám o sobě píše: „Kdybych mohl, vrátil bych se do 90. let, tam bych vydal sbírku, nafotil snímky a pak bych se vrátil zpět. Takhle kráčím po mezích času, abych vydoloval něco trvalého, něco zaseknutého s životaschopným příslibem minulosti. Něco, co tě nebude balamutit svou civilizovanou povrchností, ale zasáhne tě jako ožralý jezédák válející se v rozoraném poli, který je v hnoji blíže matce zemi.“

Ateliér Josef Koudelka

Fotograf Josef Koudelka (nar. 10. ledna 1938 v Boskovicích) pokládá své životní dílo na oltář vlasti. Věcně vzato: obdarovává státní sbírky umění. Na dva a půl tisíce položek předal Uměleckoprůmyslovému muzeu v Praze. To nyní zve na jeho výstavu *Ruiny* (přístupnou až do začátku jara). Tvůrce světového věhlasu totiž instituci věnoval i soubor 171 záběrů projektu, realizovaného mezi lety 1991 a 2017 na více než dvou stovkách archeologických lokalit Středozeří. Navíc poskytl též exponáty první souborné výstavy *Ruin* v Bibliothèque Nationale v Paříži (2020). Jde o čtyřicítku tisků rozměrů 123 × 260 cm, doplněnou osmi desítkami menších formátů 40 × 120 cm. K oběma výstavám vyšly knižní katalogy. Reprodukce doprovázejí postřehy cestovatelů, historiků a spisovatelů, kteří se k pozůstatkům antického světa vyjádřili. Kolumbárium, jež pro pražskou instalaci navrhl Jan Roháč, pomáhá publiku nahlédnout fotografovo memento: osud antiky čeká i soudobou civilizaci. (Josef Moucha)

S Hartmutem Rosou o lásce jako rezonanci, odporu k ctnostem či synchronizaci života

ŠTĚSTÍ JE VEDLEJŠÍ ÚČINEK

Text Josefína Formanová
Foto Jürgen Scheere

Hartmut Rosa patří mezi nejvlivnější myslitele své doby. Proslul interpretací společenského zrychlení a teorií rezonance, základní existenciální kvality všech vztahů, již se kromě sociologů a filozofů zabývají i muzikologové, biologové či ekologové. Držitel prestižní Ceny Gottfrieda Wilhelma Leibnize není znám jen skrze objemné monografie, jež přinesly nové badatelské paradigma. Je také vynikající řečník. Při jeho přednáškách to jiskří jako na rockových koncertech. U příležitosti rozhovoru, který jsme vedli v erfurtském Centru Maxe Webera, jsem jej přirovnala k Micku Jaggerovi. Ostatně pro hudební fanoušky lze doplnit, že Rosa napsal pozoruhodnou knihu o heavy metalu.

Rozhovor vzniká pro literární časopis, nejprve tedy ke knihám. Čtete si před spaním?

Ano, čtu v posteli. Obvykle večer, i když někdy jsem dost unavený. Také čtu ráno. Ne hodiny, leckdy jen pět deset minut, než vstanu.

Co máte rozečtené?

Aktuálně jsem ponořený do Barbary Kingsloverové, znáte knihu *Demon Copperhead* (2022)? Skvělý román. Kingsloverová za něj předloni obdržela Pulitzerovu cenu. Je to pořádná bichle, příběh o dospívání. Žasnu nad tím, jak starší žena dovede psát o mladém chlapi. Hrdina vyrůstá na Středozápadě Spojených států, otce nepoznal, matka podlehla drogové závislosti. Silný příběh, výborně odvyprávěný. Vedle toho mám na nočním stolku sbírku

básní a drobných úvah od různých autorů včetně Nietzscheho či Handkeho. Obsahuje třeba aforismus o tom, jak chůze ovlivňuje naše myšlení a prohlubuje duchaplnost. Chůzi zbožňuji, jsem na ní závislý.

Kde na chůzi berete čas?

Nesportuji, ale chodím pěšky do práce. Třeba z erfurtského nádraží sem, do Centra Maxe Webera, je to slušná procházka. Vždycky chodím pěšky, i když se to nehodí. Mám hodně práce, ale tento luxus si dopřávám.

Při chůzi prý neposloucháte hudbu, proč?

Když mám na uších sluchátka, jsem odstřižený od okolí, vytváří se ve mně trhlina. Na jedné straně je zvuk, na druhé krajina. Nejde to dohromady. Jinak si pouštím

hudbu opravdu rád. Při jízdě autem i hodně nahlas.

Zpět k četbě. Čím je pro vás výjimečná?

Čtení pro mě znamená především čtení prózy. Bez toho bych nepřežil. Je to jedinečný způsob bytí ve světě. Víte, že se zabývám rezonancí ve vztazích se světem. Ve čtení jde o něco podobného: stáváme se zranitelnými. Noříme se do zcela jiné formy bytí ve světě, se všemi riziky a bolestmi, které to s sebou nese. Říkám tomu narativní rezonance.

Co tím míníte?

Intenzivní formu pozornosti, kterou rezonance vyžaduje. Díky této pozornosti se vydáváme literárním krajinám či postavám, stáváme se jimi, interagujeme s nimi,

ODJEZD NA KYTHERU

Rostislav Švácha

Obrazová báseň *Odjezd na Kytheru*, vytvořená někdy v první polovině roku 1924 Karlem Teigem, zakladatelem a ideovým vůdcem Devětsilu, promlouvá o utopické víře v nový, šťastnější svět, vzývá exotiku dalek a adoruje moderní techniku. K vyjádření těchto obsahů používá prostředky moderní koláže a fotomontáže a pracuje s nimi zdánlivě tak jednoduše a primitivně, jako by říkala, že malovat a slepovat podobné obrazy budoucnosti může každý a že k tomu nepotřebuje průpravu na uměleckých akademiích.

Ideologie Devětsilu byla levicová a utopická už od chvíle založení tohoto uskupení v roce 1920. Nikdy předtím čeští umělci nedeklarovali natolik přímo svou politickou orientaci. Umožňoval jim to demokratický systém první Československé republiky, tolerantní i k radikální levici. Raný Devětsil, jehož éra končila na jaře roku 1922, sledoval program „nového umění proletářského“, jak ho definovala stejnojmenná Teigova stat z *Revolučního sborníku Devětsil* (1922) a řada dalších programových textů počínajíc skupinovým prohlášením Devětsilu z deníku *Pražské pondělí* z 6. prosince 1920. Umělecké sdružení opakovaně deklarovalo, že pokrokové umění, jež bude bojovat za revoluční přeměnu společnosti po boku třídy proletářů, nemůže těžit z kubismu, orfismu, futurismu a jiných do té doby nejmodernějších ismů, protože tyto směry sloužily buržoazii, a jsou proto zastaralé svou politickou povahou. Teiga přitom obzvláště iritovaly chvalozpěvy futurismu na moderní strojovou civilizaci; označoval

tento ismus za „umění pro amerického inženýra a továrníka“.

Stoupenci „nového umění proletářského“ se distancovali od starého světa kapitalismu. Neméně silná však byla tendence zobrazovat prostředky malířství a poezie vysněný svět budoucí, který se zbaví kapitalistického vykořisťování a zavládnou v něm místo toho ideály bratrství a solidarity. Takový svět by raný Devětsil rád sdílel se svými hrdiny-dělníky. Chápeme-li sdělení *Odjezdu na Kytheru* jako báseň o plavbě k takovému utopickému světu, pak v tom ohledu zůstal v roce 1924 Teigův utopismus stejný jako dříve. Chybí zde ovšem sklon dívat se na skutečný svět kolem sebe jakoby dětskýma očima, okouzlovat se jeho nejprostšími věcmi a snad i doufat, že se právě z tohoto pohledu vyloupne obraz lepší budoucnosti.

Stylovým projevem takového vidění světa se stal zvláštní druh magického realismu, pro nějž kritik Václav Nebeský z okruhu skupiny Tvrdošíjní zvolil pojem „poetický

naivismus“. Jeho projevy bychom našli jak v malířské produkci Devětsilu, představené na *Jarní výstavě* v pražském Rudolfinu v roce 1922, tak i v prvních básnických sbírkách Jaroslava Seiferta a Jiřího Wolкера či raných prózách Vladislava Vančury.

PROGRAMOVÉ SBORNÍKY DEVĚTSILU

Jediným výrazným konkurentem Devětsilu v silovém poli českého moderního umění raných dvacátých let byli o generaci starší Tvrdošíjní. Skupinu zformovanou v roce 1918 tvořili především malíři Josef Čapek, Václav Špála, Jan Zrzavý a Rudolf Kremlička a malíř a architekt Vlastislav Hofman. Jejím teoretickým mluvčím byl kritik Václav Nebeský. Rozšiřovala se o „hosty“, mezi nimiž se v roce 1920 objevili architekti Josef Chochol, Bedřich Feuerstein a Jiří Kroha, malíř Emil Filla nebo sochař Otto Gutfreund. Obě sdružení, Tvrdošíjní a Devětsil, se navzájem sledovala a po stadiu oboustranného uznávání mezi

FLORA

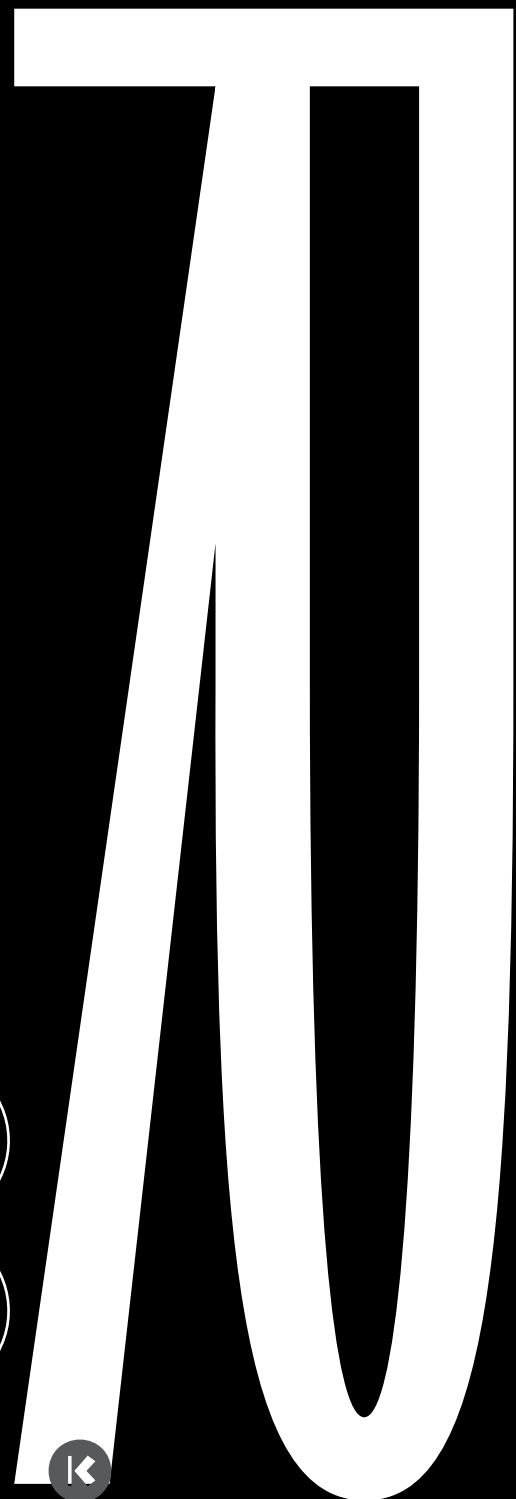
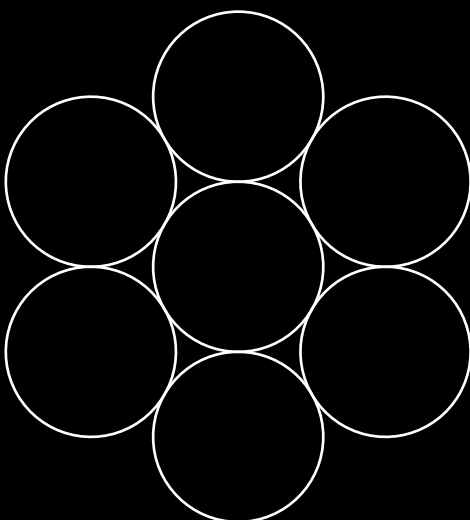
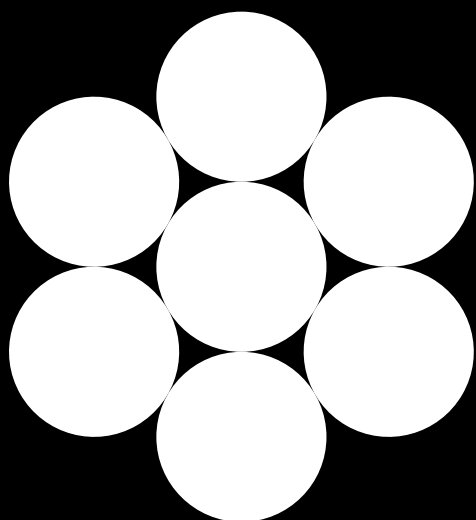
Jonáš Zbořil

**NEZVAL. BÁSNÍK
A JEHO SYN**

Krystyna Wanatowiczová

**KRIZE
DEMOKRATICKÉHO
KAPITALISMU**

Martin Wolf

www.itvar.cz

tvar

obtýdeník živé literatury

Veliké bolesti, veliká hesla
vyvětrávají.

Viktor Dyk

18/2024
60 Kč

19/2024
60 Kč

10/2024
60 Kč

9/2024
60 Kč

K předplatnému
kniha jako dárek.

Tištěné předplatné 1 050 Kč,
elektronické předplatné 550 Kč.
itvar.cz/predplatne

Objevte nový rozměr Listů

LISTY Dvoutměsíčník
pro kulturu a dialog

Tradice kvalitního čtení
o společnosti, politice
a kultuře
od letošního roku
v nové podobě

www.listy.cz

svetovka.cz

Plav

Měsíčník pro
světovou literaturu

Roční předplatné
objednávejte na
svetovka.cz/jak-koupit

Aktuální číslo # 1/2025

Srbská poezie

Čarls Simić David Albahari
Ivan Antić

Soutěž Jiřího Levého:
Milý kreténe Virginie Despentés
v překladu Barbory Fremlové

Revolver Revue
časopis kulturní sebeobraný
since 1985

literatura • výtvarné umění
design • společnost • kritika
rozhovory • portréty • eseje

aktuální pro dnešek
i budoucnost

vychází 4x ročně
k dostání v dobrých knihkupectvích
a nejvýhodněji v e-shopu RR

www.revolverrevue.cz
www.bubinekrevolveru.cz

Pořidte sobě
nebo jako dárek
**předplatné
magazínu UNI**
na rok 2025
880 Kč/rok

www.magazinuni.cz

dafilms.
CZ

EOS EXHIBITION
ON SCREEN.

EOS: Van Gogh – básníci a milenci

David Bickerstaff

Velká Británie, 2024

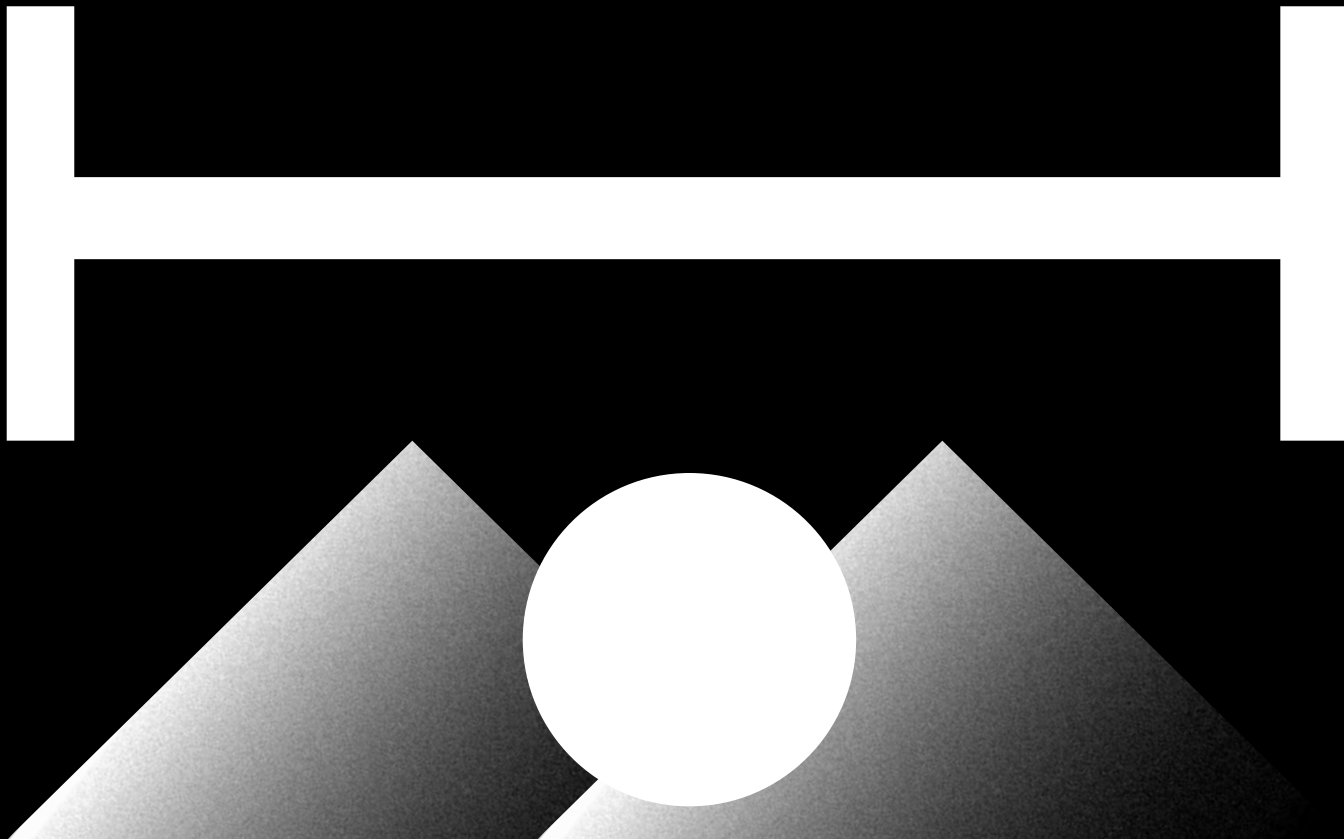

MINISTERSTVO
KULTURY

Creative
Europe
MEDIA

státní
fond
kulturního dědictví

HOST MASTERCLASS

Výrazné osobnosti kulturního života
hovoří o své profesi i životě

29. 1. 2025 | 19.00
Brno | CED — sklepní scéna

**ŠIMON
HOLÝ**

20. 2. 2025 | 19.00
Brno | CED — sklepní scéna

**KRYSTYNA
WANATOWICZOVÁ**

Pro bližší informace sledujte
naše sociální sítě @casopishost

Státní fond kultury ČR

WWW.H7O.CZ

Meme

BILDUNGSMEME

Jakub Jetmar

Lidé na YouTube, druhou nejnavštěvovanější webovou stránku na světě, nahrají každou minutu přes pět set hodin videí. Každý měsíc si některé z nich pustí přes 2,7 miliardy uživatelů — třetina celé planety. Stejně jako v knihách i na YouTube hledáme příběhy, zde však jen malý zlomek představuje fikci. Má to své důvody: dnes se cení zdání autenticity, a tudíž vznikají vlogy o takzvané ranní rutině nebo nepovedeném pečení koláče, které navíc produkčně nepředstavují žádnou velkou výzvu. Existuje ovšem pár fikčních výjimek. Temné youtubové povídky přitom nemají své předobrazy v krásné literatuře, ale přirozeně spíše v memetické kultuře a počítačových hrách.

V centru všeho stojí Wojak. Jednoduchá rozřesená kresba člověka v desítkách variant slouží k vyjadřování osobních emocí a životních situací. Většinou nepřilíš veselých či nadějeplných. Od svého zrození na přelomu nultých a desátých let Wojaci svými vyzáblými těly a pohledy do prázdnoty ilustrují digitální osamělost, nenaplněnost příslibů, jejichž mizení jen přihlížejí jako melancholická svědkové. Existují desetitisíce obrázků. A pak právě videa jako z YouTube kanálu Low Budget Stories. Panáci se v nich téměř nehýbou, jen se kolážovitě vlepují do potměného bytu či setkání se zklamanými rodiči, kteří kovově robotickým hlasem čtecího programu vzpomínají na talenty svého synka.

Wojakovi, postavičce původem z Polska, se říká také Feels Guy. Označení sděluje právě to, že kresby slouží jako nádoby na pocity. Tvůrci i sdílející se nechtějí emocím vyhýbat. Naopak chtějí něco cítit, zní jedno z hesel. Jinak jim totiž hrozí osud NPC — *non-player character*, tedy postav z videoher, které ovládá počítač. Zkratka se stala na internetu téměř nadávkou. Když o někom chtějí mladí lidé říct, že není nadán velkým charismatem, označí jej právě za EnPíSíčko.

To chce pochopitelně málokdo. A tak většina videí s Wojaky vypráví o hledání vlastní subjektivity. Vymanění se z digitální závislosti, nalezení partnera či partnerky, dobré práce. Ať člověk neskončí jako šedavě černý *doomer* (z anglického „zánik“), ale mnohem spíše pastelově barevný *bloomer* (od anglického „rozkvést“). Nebo aspoň někdo, kdo není přilepený ke gauči či ubíjející rutině, kterou se snaží rozptýlit právě na YouTube. V tomto wojakovská videa na literární tradici nakonec docela navazují — vybízejí, ať se člověk stane někým jiným.

Autor je novinář.

HOST → 2

Osobnost

J. A. PITÍNSKÝ

Téma

NOVÁ PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

Rozhovor

PAOLO GIORDANO

Historie

PATRICIA HIGHSMITH

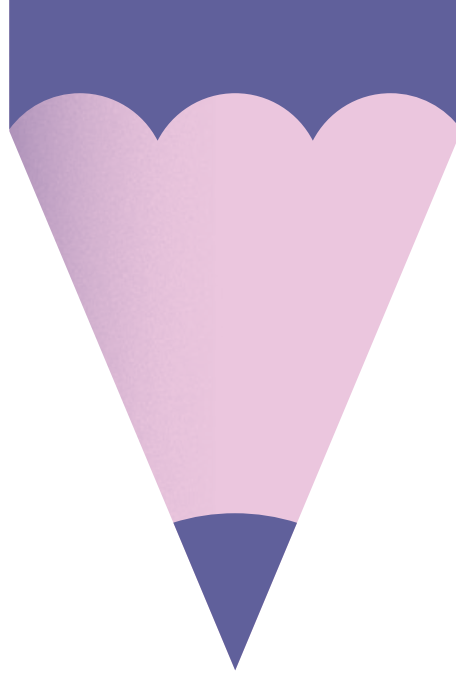
Esej

HARTMUT ROSA

Básník čísla

IVAN ŠTRPKA

**Psát znamená pokoušet se zjistit,
co bychom psaly, kdybychom snad
dokázaly psát; tak to vyjadřuje
Marguerite Durasová a přechází přitom
z neurčitého způsobu k podmiňovacímu
a pak ke konjunktivu, jako kdyby
cítila, že jí země puká pod nohama.**

Irene Vallejo

SOUTĚŽ

pro všechny předplatitele
časopisu *Host*

Máte rádi literaturu a vše, co se jí týká? Předplatte si tištěný *Host* na rok 2025, nebo darujte či prodlužte své předplatné do 28. února 2025, a budete zařazeni do slosování o tyto věcné ceny.

1

1×
Čtečka knih Pocketbook
Touch HD

2

10×
Dvě vstupenky
do galerie DOX

3

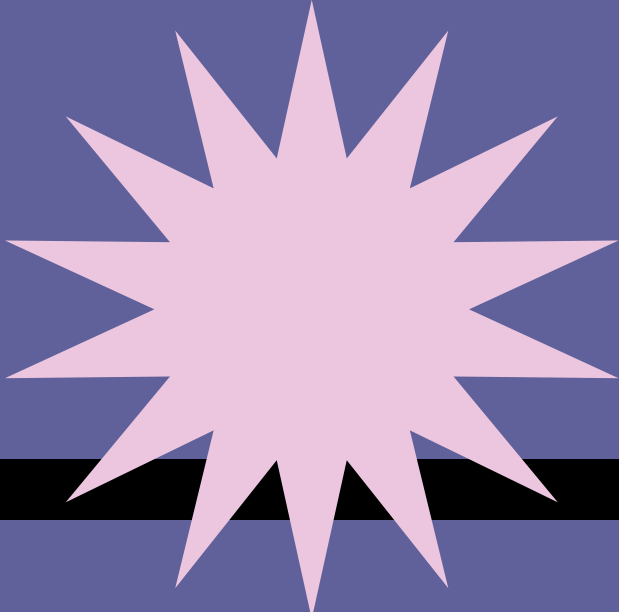
10×
Kniha

4

5×
Tričko Host

5

10×
Plakát s ilustrací
z časopisu

Předplatitelská cena je výhodnější a všichni abonenti, kteří si zakoupí, či prodlouží předplatné na rok 2025, mají nárok na slevu kompletní knižní produkce ve vybraném nakladatelství ve výši 20 %. Podrobné informace o předplatném a dárkovém certifikátu najdete na h7o.cz nebo na telefonním čísle 775 995 695.

www.h7o.cz

